

Ingenstans i Europa har de traditionella idrotterna behållit ett så starkt grepp om befolkningen och modern idrottsutövning som i Irland. Praktiskt taget all organiserad idrottsutövning sker inom ramen för GAAs, Gaelic Athletic Association, verksamhet. Förbundet har historiskt stått för det traditionellt irländska, till exempel frihetskampen mot engelsmännen och republikanismen, den katolska kyrkan och de i många hänseenden dubiösa värden som den representerar, och självfallet också de traditionella irländska idrotterna hurling och gaelisk fotboll. Förra året utkom sportjournalisten Eoghan Corrys historik över GAA, *An Illustrated History of the GAA* som Leif Yttergren läst för idrottsforum.orgs räkning. Recensenten, som själv forskar om lokal idrottsutövning rekommenderar läsare av boken att bortse från det rikhaltiga, men i längden tjugiga bildmaterialet, och istället sätta texten i centrum. Samt att inte förvänta sig en vetenskaplig framställning.

Den irländska idrottsrörelsens historia

Leif Yttergren

Gymnastik- och idrottshögskolan, Stockholm

Eoghan Corry

An Illustrated History of the GAA

250 sidor, inb., ill.

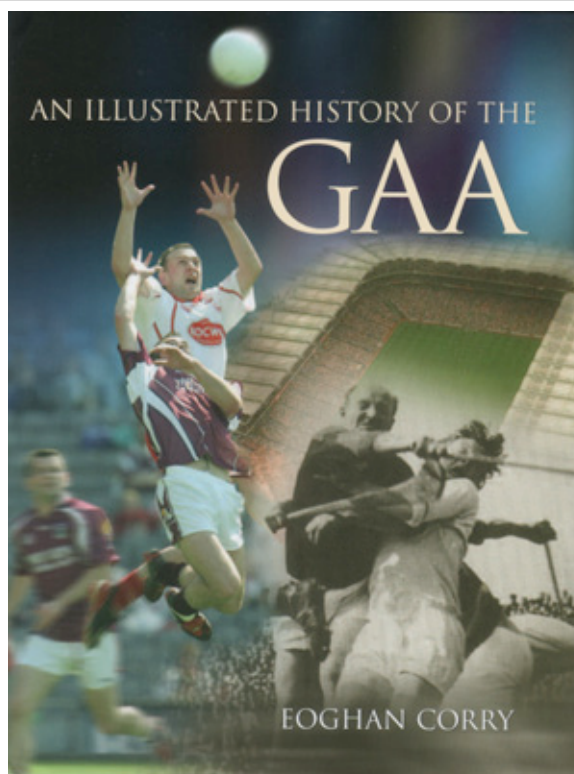
Dublin: Gill & Macmillan 2005

ISBN 0-7171-3951-4

Ännu en bok om den gaeliska idrotten, tänker jag, när jag efter mycket möda fått fram boken ur det välpaketerade kuvertet. Under lång tid har en mängd, både böcker och artiklar, skrivits om den gaeliska idrotten. Den har setts som en udda alternativ storhet till den moderna (engelska) tävlingsidrotten samt dessutom varit kopplad till "Irlandsfrågan" vilket ytterligare bidragit till intresset bland forskare och författare. Den senaste i raden är *An Illustrated History of the GAA* av Eoghan Corry. Författarens bakgrund är sportjournalistikens, vilket märks i framställningen, dock inte alltid på ett fördelaktigt sätt, till vilket jag återkommer.

Gaelisk idrott omfattar ett antal grenar, men hurling och fotboll (gaeliska varianten) är överlägset de största, mest spridda och inte minst omtalade. Det är hårda, nästan brutala sporter som först på senare tid tagits upp på allvar av kvinnorna, vilka för övrigt knappt nämns i boken (s. 214). Gaelisk idrott är starkt manligt kodad.

Den tidigare forskningen i området pekar på den starka kopplingen mellan irländsk nationalism och gaelisk idrott. Motsvarande drag kan spåras i Bretagne och Baskien och i viss mån, men i betydligt mindre utsträckning, på Gotland. Inte på någon plats i Europa har den traditionella idrotten en så stark ställning som på Irland. Den är sedan 1884 organiserad av Gaelic Athletic Association (GAA) och Corrys bok förefaller vara ett beställningsverk av GAA; en idag stor och välmående organisation eller för att citera författaren: "The GAA is the largest amateur sports body in

the world and the most successful voluntary association in the history of Ireland. Its games are played in every parish, village and townland of Ireland.”

GAA har enligt Corry under sin drygt 100-åriga historia varit en viktig del i det irländska samhället. Att idrott och politik hör ihop har aldrig ifrågasatts på Irland. Tvärtom var både GAA och idrotten viktiga vapen under ockupationen av engelsmännen, vilken tog slut 1921 efter hårda strider. ”The Gaelic Athletic Association (GAA) has always described itself as more than a sporting organisation. Previous generations, critics and defenders alike, assumed that that meant it is a political organisation as well. They were right. But it doesn’t stop at that. The GAA did not follow the sporting, cultural or political norms in Ireland: it helped to define them.”(s.1)

En fråga som man kan ställa sig efter att ha läst Corrys bok är om GAA vårdar sin roll som företrädare för traditionell idrott. Det förefaller som den gaeliska idrotten idag är lika sportifierad och kommersiell som den moderna tävlingsidrotten. Man organiserar numera inte bara traditionella idrotter utan även moderna idrotter med hemortsrätt utanför Irland. Detta var fullkomligt omöjligt för bara 30 år sedan. Till och med 1971 var GAA:s medlemmar absolut förbjudna att utöva ”konkurrerande idrotter” (läs engelsk fotboll). Det räckte att du bevittnade en fotbollsmatch så uteslöts du omedelbart ur GAA. ”The ban”, som förbudet kallades hade funnits sedan början av 1900-talet och var både ett effektivt vapen mot inflytandet från den engelska sporten och ett sätt att värna om det traditionella irländska.

En central plats i den gaeliska idrotten har idrottsplatsen Croke Park. Det är gigantisk arena i Dublin som efter den nyligen genomförda renoveringen och utbyggnaden har plats för cirka 82 000 åskådare. Där finns för övrigt också ett bra idrottsmuseum som uppvisar GAAs historia. Totalt består GAA av 2000 föreningar och organisationen är verksam även utanför Irland, främst i USA (New York) och Australien. (s. 218ff)

Croke Park har ett starkt symbolvärde och sin givna plats i den irländska historien. Det var platsen för Bloody Sunday (den första) när brittiska trupper i november 1920 sköt ner både publik och spelare under en match i gaelisk fotboll. Fjorton personer dödades. Massakern var en hämnd för att irländska motståndsmän med Mike Collins i spetsen dödade 11 brittiska agenter samma morgon.(s. 51) Idag är arenan en modern storanläggning som blommar upp varje september när finalerna i fotboll och hurling spelas inför fullsatta läktare.

Författaren tar även kort upp den gaeliska idrottens situation under ”the Troubles” i Nordirland. GAA ses av förklarliga skäl som en katolsk, irländsk sammanslutning med nära kopplingar till IRA och var därför ständigt utsatt för protestanternas och de brittiska truppers aktioner, och än idag (2006) attackeras GAA av protestantiska extremister. Så sent som 1999 avbröt brittiska trupper ockupationen av en GAA-anläggning i Nordirland.(224f)

Boken är snygg, ett riktigt praktexemplar. Men precis som titeln antyder är den rikt illustrerad; för rikt? Visst är det fint med en massa bilder som förtydligar texten och lättar upp läsningen. Särskilt de äldre fotografierna väcker mitt intresse och jag stannar upp och slås av hur lika idrottsmännen såg ut för hundra år sedan oavsett vilket land de kom ifrån och eller vilken gren de sysslade. Brösten är utspänt och armarna hänger efter sidan och man får leta långt efter ett leende. Bilderna står i skarp kontrast till foton av dagens media- och fototränade idrottsstjärnor.

Dock blir Corrys orgie i foton en smula tjugig efter en stunds läsning och jag fokuserar enbart på texten. Valet visar sig vara riktigt. Corry skriver bra, lyfter fram det som känns väsentligt i GAA:s historia. Man skall dock vara medveten om att det är en populärvetenskaplig bok som endast i begränsad utsträckning lyfter fram tidigare forskning och helt saknar noter och käll- och litteraturförteckning. Om man vill fördjupa sig i irländsk idrott och dess koppling till nationalism rekommenderas starkt Mike Cronins *Sports and Nationalism in Ireland. Gaelic Games, Soccer and Irish identity Since 1884* (1999). Om man däremot vill ha en första introduktion till den gaeliska idrotten och GAA:s historia är Corrys bok given.

© Leif Yttergren 2006

 [Köp boken från Adlibris.se](#)

 [Kjøp boken fra Akademika.no](#)

 [Køb bogen fra Akademika.no](#)